

MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY
INTERNATIONAL
CULTURAL
CENTRE

FUNDACJA
IM. ANNY LINDH
POLSKA
ANNA LINDH
FOUNDATION
POLAND

BIULETYN 11/2009 (30 października 2009)

POLSKA SIĘĆ

EUROŚRÓDZIEMNOMORSKIEJ FUNDACJI DIALOGU KULTUR IM. ANNY LINDH

Wspólny projekt polskiej sieci

„W poszukiwaniu utraconej Rzeczypospolitej. Polska jeno- czy wielokulturowa?”

1. etap: warsztaty w Sejnach

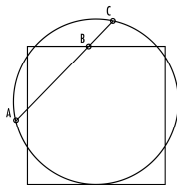
W dniach 19 – 21 października zainaugurowano projekt polskiej sieci Eurośródziemnomorskiej Fundacji Dialogu Kultur im. Anny Lindh zatytułowany „W poszukiwaniu utraconej Rzeczypospolitej. Polska jedno- czy wielokulturowa?” 30 osób, członkowie Fundacji im. Anny Lindh, a także zaproszeni goście wzięli udział w trzydniowym seminarium objazdowym, którego kulminacją były warsztaty odbywające się w Ośrodku „Pogranicze” w Sejnach, jednej z nielicznych instytucji w Polsce zajmujących się na co dzień kwestiami dialogu międzykulturowego.

Tematem przewodnim spotkania było kwestia „Jak uczyć dialogu?”, o której opowiadali gospodarze miejsca oraz zaproszeni goście. Krzysztof Czyżewski, dyrektor Ośrodka Pogranicza, który poprowadził pierwszą część warsztatów, opisał historię i działanie swojej instytucji, podkreślając istotę dialogu kulturowego. Jego zdaniem XXI w. powinien należeć do nowego ruchu – animatorów dialogu międzykulturowego, tzw. „budowniczych mostów”. Widzi on potrzebę odradzania się agory w lokalnych społecznościach – miejsca, które nie należy do żadnej z grup i poprzez to da możliwość spotkania, wymiany, dialogu. Takim miejsce staje się synagoga w Sejnach, której Ośrodek Pogranicza jest gospodarzem. Odbudowa agory w Sejnach może stanowić wzór dla budowania społeczności wielokulturowych, w których każda z grup posiada swoją tożsamość i miejsce, ale też otwartych na przestrzeń współpracy. Czyżewski zwrócił także uwagę na niesłyszana wagę tzw. „wektora przyszłościowego”, o czym w Ośrodku wspominał wiele lat temu Czesław Miłosz. Według niego jesteśmy pierwszym pokoleniem, które może budować z dużym wyprzedzeniem, przyszłościowo. Do tej pory historia zagrażała, nie stwarzała perspektyw i skłaniała jedynie do troski o bieżące sprawy. Od 1989 r. można podejmować inicjatywy na pokolenia, długie trwanie, uchwycenie procesu codzienności, nie zatracanie esencji. To ostatni aspekt pracy w środowisku, tzn. czasowość, która rodzi się z tęsknoty za zatrzymaniem się. Twórca Ośrodka podkreślił, iż praca w Sejnach ma perspektywę wielopokoleniową i brak w nim trybu dokonanego, gdyż jest to działanie ciągłe i nieprzerwane.

O wdrażaniu misji i ideałów Ośrodka Pogranicza, a także o specyficznym warsztacie pracy mówiła także Bożena Szroeder przedstawiając pracę z lokalnymi dziećmi i młodzieżą nad Kronikami Sejneńskimi. Obecnie realizowana jest już trzecia edycja Kronik, której efektem jest ponownie spektakl z udziałem dzieci z Sejn: Litwinów, Rosjan-starobrzędowców i Polaków. Za scenariusz służyć opowieści i pieśni ludzi starszych, którzy noszą w sobie pamięć wielokulturowych Sejn. Bożena Szroeder szczegółowo opisała metody pracy z dziećmi, pomagające na stworzeniu osobistej relacji między nauczycielem, a jego wychowankami. Za każdym razem historia opowiedziana w spektaklu jest historią odnanioną przez aktorów – dzieci spotykają się ze starszymi przedstawicielami społeczności i zbierają historie, które następnie odgrywają na scenie. W ten sposób poszczególne historie są im powierzone, a dzieci stają się właścicielami opowieści i sprawiają, że przeszłość nie umiera, lecz trwa nowym życiem.

MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY
INTERNATIONAL
CULTURAL
CENTRE

FUNDACJA
IM. ANNY LINDH
POLSKA
ANNA LINDH
FOUNDATION
POLAND

Przedstawiciele Fundacji „Pogranicze” zaprezentowali też swoje dotychczasowe osiągnięcia i plany. Agata Szkopińska zapoznała uczestników z działalnością Centrum Dokumentacji Kultur Pogranicza, gdzie zbiera się materiały dokumentujące i opisujące fenomen terenów pogranicznych, a Krzysztof Czyżewski opowiedział o najnowszym projekcie Ośrodka, tzn. Międzynarodowe Centrum Dialogu w Krasnogródzie.

Uczestnicy projektu mogli zapoznać się z rezultatem pracy, którą Ośrodek Pogranicze podejmuje z dziećmi i młodzieżą z Sejn. Spektakl „Kroniki Sejneńskie” udowodnił, jak wielkim sukcesem jest inicjatywa podjęta przez Bożenę Szroeder, kiedy we wzruszającym oraz warsztatowo perfekcyjnym przedstawieniu zaprezentowano historię nie istniejącego już miasta sprzed drugiej wojny światowej. Inny wieczór wprowadził uczestników w efekty muzycznej działalności pedagogicznej „Pogranicza” – m.in. koncert

Marycha River Band.

Ważną część projektu były wizje lokalne w postaci bezpośredniego kontaktu z mniejszościami zamieszkującymi region północno-wschodniej Polski. Miasteczko Puńsk, gdzie Litwini stanowią 85% społeczności, stanowi doskonały przykład fenomenu miejsca, gdzie mniejszość stanowi większość. Aldona Wojciechowska, lokalna działaczka społeczna oraz inicjatorka muzeum w Puńsku, oraz przedstawiciele gminy, wójt Witold Liszkowski i sekretarz Jan Wojczulis, opowiadali o problemach i wyzwaniach, które stoją przed mniejszością litewską w Polsce – tak na poziomie administracyjnym,

jak i indywidualnym. Szeroko omówiono sukcesy, którymi lokalna społeczność się szczyci, zwłaszcza działalność edukacyjną oraz kulturalną, która integruje Litwinów z regionu. Innym przystankiem na trasie seminarium była wieś Kruszyniany zamieszkała przez mniejszość tatarską, a znana z wyjątkowego drewnianego meczetu z XVIII wieku, który uczestnicy mieli okazję zwiedzić. Tatarzy w osobach Dżenetty Bogdanowicz oraz Dżemila Gębickiego przedstawili historię Tatarów na ziemiach polskich, a także szeroko zaprezentowali dziedzictwo mniejszości. Szczególną uwagę poświęcono odtwarzaniu

się świadomości i tożsamości tatarskiej.

„W poszukiwaniu utraconej Rzeczypospolitej” to także wizyty studyjne w miejscach o tradycjach wielokulturowych, czasem zapomnianych, a czasem tragicznie naznaczonych przez konflikty religijne, czy etniczne. Tykocin to historyczne miasteczko nad Narwią o bogatej przeszłości współistnieniu przedstawicieli wielu kultur na jednym terenie, o czym świadczą barokowy kościół, zespół klasztorny, synagoga i cmentarz żydowski. Kiedyś jedno z najbardziej barwnych miast Rzeczypospolitej po II wojnie światowej stało się niewielką osadą bez żywej pamięci o swej dawnej świetności. Ewa Wroczyńska, była dyrektor Muzeum Okręgowego w Tykocinie, które znajduje się w jednej z najpiękniejszych polskich synagog, opowiedziała zarówno o historii miejsca, jak również o trudnym procesie przywracania pamięci o wielokulturowości. Szczególnym punktem programu była wizyta w Jedwabnem - miejscu tragicznego pogromu Żydów w 1941 r. dokonanego przez ich polskich sąsiadów. Wizyta stała się inspiracją do refleksji nad kondycją dialogu polsko-żydowskiego, a także problemu antysemityzmu.

W styczniu druga część projektu zabierze jej uczestników do Krzyżowej na Dolnym Śląsku. Jednocześnie powstaje książka zatytułowana „W poszukiwaniu utraconej Rzeczypospolitej” – próba spojrzenia na kondycję dialogu międzykulturowego we współczesnej Polsce.

Serdecznie pozdrawiamy, Joanna Sanetra-Szeliga
Koordynatorzy polskiej sieci Fundacji im. A. Lindh

Robert Kusek